

HET
VERJAART NIET
IN JE HOOFD

HET VERJAART NIET IN JE HOOFD

Ik ben een godvergeten slachtoffer
van misbruik door een priester

BORGERHOFF
& LAMBERIGTS

Jan Puype

Vooraf	7
Onheil van bij het begin	17
Het roofdier zoekt zijn prooi	30
Het misbruik begint	34
De ontsnappingspoging	39
Het misbruik gaat door	45
Het einde van bijna drie jaar gruwel	54
Green geheim meer	59
Operatie, scheiding en zwijggeld	64
In de naam van de vader	69
Godvergeten duikt op	71
De opnames	75
Woede in de kathedraal	79
Brieven aan en van de bisschop	83
De uitzendingen: een rollercoaster	93
Geselecteerd voor het pausbezoek	101
Ontmoeting met paus Franciscus	108
Herstelplan	120
Weer bij de bisschop	124
Naar Rome	130
Ontmoeting met paus Leo XIV	133
Nieuwe verdragingsmaneuvers	136
Epiloog	139

Vooraf

Dag Jan,

Het interview met jou voor *Godvergeten* zal me altijd bijblijven. 'Alles is verjaard, maar in mijn hoofd verjaart het niet.' Een zin die gold voor alle getuigen die we nadien nog ontmoetten.

Het trof me hoe diep de angst bij jou en zoveel anderen nog zat. Hoe iedereen in zijn eentje met zijn of haar geheim worstelde. Dat werd de drijfveer om samen met jullie de reeks te maken. Jullie treft geen schuld. Dat schuldgevoel mocht aan de andere kant komen. Gaandeweg zag ik je veranderen. Je schaamte maakte plaats voor een enorme strijdkracht. Je liet je stem vastberaden horen om het onrecht aan te klagen dat jou en zoveel anderen overkwam.

In de nieuwe documentaire *Brief aan de paus* blijf je onverzettelijk gerechtigheid eisen. Ik hoop van harte dat daarna de ruimte ontstaat om verder te gaan, en dat je negatieve zelfbeeld ooit zal wijken, want dat komt niet overeen met hoe ik je ervaar.

Voor mij ben jij een lieve, moedige en straffe ‘patat’ die terecht de roomse macht en de traagheid van het gerecht aanklaagt. Ik ben oprecht blij dat ik je leerde kennen.

Ingrid Schildermans, regisseur-scenarist *Godvergeten*

Beste lezer,

Jan vroeg me een woordje te schrijven. Ik moet eerlijk bekennen dat dat lastig voor me is. Niet alleen omdat ik als regisseur niet van de geschreven taal ben, maar ook omdat zijn herinneringen zo zwaar zijn dat ik ze moeilijk kan bevatten.

Ik weet niet wie je bent, lezer.

Misschien ben je geïnteresseerd, en zet je je schrap voor een schok. Misschien ben je zelf een slachtoffer, en zoek je een schrale troost in een herkenbaar verhaal. Misschien ben je iemand van de Kerk, en staat er een spiegel in de buurt. Of een noodlijn naar je hart.

Zes jaar geleden nam ik het boek *In naam van de Vader* van Rik Devillé in handen. Een dikke turf. Ik werd omvergeblazen door de verzameling anonieme getuigenissen. Door de vormen die kerkelijk misbruik op kinderen aannam en door de onhandige woorden en gedetailleerde anekdotes op papier die ze omschreven. Het was de letterlijke waarneming van kinderen, zonder franjes gepubliceerd in een boek. Het was walgelijk.

Een van die dagboeken beschreef een gefolterde en vernederde jongen. Zijn verhaal stond op pagina vijftientig, onder het pseudoniem Piet.

Er werden details omschreven die uit een onderwereld opdoeken: pestgedrag met snoep, een plakker op de mond, een pot vaseline, een bebloed onderbroekje dat zijn mama door de was haalde en vervolgens terug in een valies richting zijn internaat stopte. De man omschreef hoe hij als kind een metalen kastje voor zijn slaapkamerdeur schoof. Niet enkel om de lusten van zijn pleger te barricaderen, maar ook de nooduitgang van zijn nachtmerries. Maar dat mislukte telkens weer.

‘Ik zal die persoon vragen of hij je wil ontmoeten,’ zei Rik.

En dat wilde hij.

Jan woonde in een huisje op een hoek, in een godvergeten gat in West-Vlaanderen. Hij bracht er anoniem zijn dagen door, met weinig in huis en nog minder omhanden.

Hij strompelde door het leven, met de rolluiken vaak naar beneden, zich schamend over zijn kapotte behang, zijn armoedige keukenhoekje en zijn tranen.

Al bij die eerste ontmoeting zei hij: ‘Alles is verjaard, maar het verjaart niet in je hoofd.’

Alles wat we die voormiddag aantroffen, werd vervat in die ene zin.

Jan was vanaf dat moment geen paginanummer meer uit *In naam van de Vader*, maar een van de duizenden intussen volwassen

kinderen die overal in het land verdoken waren. Kapotte levens. Los van elkaar, elk weggemoffeld in een bad vol ellende. Ze waren onderling niet verbonden, maar enkel samengebracht in het boek van Rik. Nog een, en nog een, en nog een...

Maar mispak je niet, lezer.

Die mensen bleken sterk, tegen wil en dank. Ze strijden tegen het immorele, het ziekelijke machtsinstituut, tegen onrecht. Ze bevechten hun letsels thuis, op het werk, tegen hun gezondheid en eigen geest in. Met Rik aan hun zijde ploeterden ze door hun eigen loopgraven. Doorzettend in drijfzand.

Tijdens het hele filmproces van *Godvergeten* heeft ook Jan een enorme ontwikkeling meegemaakt.

De voorzichtig onzekere man heeft plaatsgemaakt voor een krachtpatser.

Het is de Kerk niet gelukt om hem te smoren. Hij ‘mocht op visite bij de paus’, maar vindt het niet voldoende. Tegen de schenen schoppen, zonder de scheenlappen aan. Voeten op de grond, geen hol gezwets, acties en daden. Met de vuist op tafel. Een boek: *Eat this, read this!*

Jan is een vriend geworden met wie ik de slappe lach kan hebben in een taaltje dat het midden houdt tussen Japans en West-Vlaams. Doe jij maar. *Doegima. Dugima. Konnichiwa.*

Met de rolluiken open lachen we de miserie weg. Op zoek naar lichtheid.

Dat zie ik ook bij Jan als afgevaardigde van de lokale voetbalclub. Of als zorgzame papa die zijn eigen verleden wil ombuigen. Beter doen dan zijn eigen ouders, knokken, flink zijn. Met zicht op de West-Vlaamse velden de zon in.

Wat je zult lezen, beste lezer, is hopelijk ook een voorbeeld van buigzaamheid.

Maar eerlijk: hoe hard Jan ook wil, na elke kerkelijke ontmoeting gaan de rolluiken weer even dicht.

Daarom ... Lees dit boek voorzichtig. Neem het op, neem pauze. Blijf geschrokken, en raak er niet aan gewend. Wees boos. Ikzelf heb de eerste pagina's gelezen en, ook al kende ik de details, ik moest stoppen. Bij de slachtoffers gaat stoppen helaas niet.

Mocht je als dienaar van de Kerk dit boek lezen, nog dit: kijk naar je breed uitgedragen waarden en wees daarna eerlijk. Voel je niet verheven. Doe iets met je status, met je geld en je macht. Verander! Als Jan het kan, kun jij het misschien ook.

Met verkleefde groeten (naar kardinaal Danneels),

Ibbe Daniëls, regisseur-scenarist *Godvergeten*

Beste Jan,

Wat had de wereld er mooier uitgezien als ik je nooit had leren kennen. Want mocht jij niets hebben meegemaakt van wat je in dit boek vertelt, dan was je wellicht iemand geworden die gelukkig leefde, sfeervol knus in een gezinnetje met vrouw en kinderen. Je kerst- en nieuwjaarsdagen en alle andere dagen van het jaar zouden verlost zijn geweest van zo'n zwaar lijden dat jij sinds je kindertijd te dragen kreeg. In al die jaren, sinds je doortocht in dat katholieke college van Waregem, zijn je leven en je relaties bedreigd. Hoeveel levensenergie heb je in dit dossier al moeten dumpen? Je dromen, je idealisme, je inspanningen, je sportieve en andere jeugddromen werden uit je lijf geslagen. Enkel de escape-kracht van jouw stevige West-Vlaamse spirit liet jou niet in de steek. Verder stond je er nadien alleen voor. Wie zou jou geloven? En dan hebben we het nog niet over het feit dat die priester van het bisdom Brugge niet enkel jou tot slachtoffer maakte, maar ook nog tachtig andere kinderen. Waar kon jij, waar konden zij, hiermee terecht?

Maar iets in jou bleef spartelen. Ergens moeten die seinen tot bij mij geraakt zijn. Ik krijg het nog altijd koud als ik terugdenk aan het stukje dat ik in 2019 over jou mocht schrijven in mijn boek *In naam van de Vader*. Een boek dat nooit had mogen bestaan. Want wat erin staat, is niet te lezen.

Onze samenleving zal nooit kunnen inschatten wat de energie en de dienstkracht is geweest van twee dames die ik een jaar later leerde kennen: Ingrid Schildermans en Ibbe Daniëls. Hun namen werden, samen met het begrip *Godvergeten*, de sleutelwoorden die Vlaanderen kennis lieten maken met getuigenissen die nooit hadden mogen bestaan. Godvergeten, om nooit meer te vergeten.

Daarom is jouw getuigenis, Jan, zo van belang. De twee pagina's over je verhaal in *In naam van de Vader* zijn intussen een stevig boek geworden, en ik ben er zeker van dat jouw misbruikdossier hiermee nog niet is afgesloten.

Beste lezer,

Na het lezen van Jans getuigenis kun je beginnen te rekenen hoe lijvig een boek zou zijn waarin niet enkel de honderd getuigenissen van telkens een paar bladzijden uit het boek *In naam van de Vader* een paar honderd bladzijden zouden tellen, maar waarin ook de tweeduizend andere nog gelezen, gehoord én erkend zouden worden. Een mensenleven zal nooit volstaan om alle ellende onder woorden te brengen die het dossier Seksueel misbruik in de katholieke Kerk heeft voortgebracht. En dan hebben we het nog alleen maar over de jaren tussen 1950 en 2010.

Maar nu je aan dit boek begint, sta je aan de vooravond van een intrede in een mensenleven waarvan ik hoop dat je het nooit ofte nooit zult moeten herkennen in de verhalen van je eigen partner, vader, moeder, zoon of dochter, of van je kleinkinderen.

Jan, mijn eeuwige dank om met zoveel openheid en kracht jouw verhaal met de mensheid te delen. Dit boek wordt toegevoegd aan het arsenaal aan bewapeningstuig dat ook andere mensen of hun geliefden op een of andere blauwe maandag zou kunnen treffen... zolang het instituut 'de katholieke Kerk van Rome' pausen blijft creëren aan wier verleden misbruikdossiers kleven.

Rik Devillé

Onheil van bij het begin

5 juni 1971, rond de middag. Het levenslicht.

Stijn Puype. Mager en taai, amper drie kilo schoon aan de haak. Nieuwsgierig, zoals elke pasgeborene, keek ik even rond: wie was diegene bij wie ik negen maanden in de buik had gezeten, en wie waren verantwoordelijk voor mijn bestaan?

Maar nog voor ik goed en wel aan dit aardse avontuur begon, doemde het eerste onheil al op: de zogeheten *sekte*, de katholieke Kerk. In die tijd was haar macht nog overal tastbaar aanwezig, zeker in West-Vlaanderen. Wilde je in een stad, gemeente of dorp enig aanzien verwerven, dan kon je maar beter een priester, pater of non in de familie hebben. Dat gold als een zegen voor de hele bloedlijn: gegarandeerde toegang tot de hemel, waar je eeuwig mocht smullen van rijstpap met gouden lepels.

Zo ook aan vaderskant. De zus van mijn grootvader had ervoor gekozen non te worden. En toevallig, of net niet, was het ziekenhuis waar ik geboren werd verbonden aan de orde van zusters die daar woonden. De kraamafdeling stond onder streng toezicht van hun wakende ogen.

Mijn grootvader kon een aanzienlijk fortuin verzamelen dankzij zijn varkenskwekerij, en had een flinke dosis geluk: vlak voor de varkenspest in de gemeente uitbrak, had hij nog een superdeal kunnen sluiten. Plots zat hij er warmpjes in. En zoals dat vaak gaat: geld maakt geld. Daarmee groeide ook zijn aanzien. Toch bleef hij een man van het volk. Hij hielp waar hij kon, zowel financieel als menselijk, en leidde intussen zijn bedrijf met vaste hand. Hij had de oorlog meegemaakt, was zelfs in een concentratiekamp beland, maar wist te ontsnappen. Menselijk leed had hij van dichtbij gezien. Dat tekende hem: goedhartig, plichtsgetrouw, altijd bereid om anderen bij te staan.

Zijn zoon, mijn vader, was helaas een ander verhaal...

Bij mijn geboorte mocht 'tante nonneke' natuurlijk niet ontbreken. Waarschijnlijk glunderde ze tegenover de andere zusters, trots op haar aanwezigheid bij dit nieuwe leven. Mijn moeder wilde mij de naam *Stijn* geven. Maar dat was tegen het zere been van tante. Volgens haar was die naam duivels, en absoluut onaanvaardbaar. Wat een schande zou het voor het klooster zijn! Voor mij zou met die voornaam de hemelpoort gesloten

blijven. Waar had mijn moeder met haar gedachten gezeten? Ze moest zo snel mogelijk haar duistere voornemen intrekken, en vergeving vragen voor dit vreselijke idee. En jawel, de pastoor van het ziekenhuis werd erbij geroepen, zodat mijn moeder ter plekke de absolutie kon ontvangen.

En zo geschiedde. Mijn moeder en vader, uiteraard onder druk van zijn ouders en van tante non, moesten akkoord gaan dat ik niet Stijn zou heten, maar *Jan*. Tot grote ontevredenheid van mijn moeder, die er echter op stond dat mijn tweede naam wél Stijn zou zijn. Daar kon tante zich uiteindelijk in vinden, want volgens haar kon dat doorgaan als een verbastering van Augustijn, naar mijn grootvader August. Mijn derde naam werd Leon, naar de vader van mijn moeder. En zo werd ik officieel ingeschreven als *Jan Stijn Leon Puype*. Mijn moeder had zich moeten neerleggen bij de wil van de Kerk en de familie. Want een vrouw, in die tijd, moest haar plaats kennen: ver achter de man, in stilte, in de keuken. Poetsen, zorgen en zwijgen.

Ik was nog maar net op de wereld gezet, en was dus meteen in een hokje geduwd, met een ongewenste voornaam. Vanaf mijn eerste dag al had ik een slechte relatie met de Kerk. Mijn moeder droeg die frustratie heel haar leven met zich mee. Het deed haar zichtbaar pijn. Toen ik haar later vroeg waarom ze dat ooit had toegestaan, zei ze: 'Het waren andere tijden. Je sprak de Kerk niet tegen. Zeker geen priester of non. En al helemaal niet als vrouw.'

Uiteraard volgde er een groot feest bij mijn doopsel. Aanwezig: de pronkende tante en de priester die de doop had voltrokken. Aan de feesttafel zaten zij glunderend in het midden, genietend van spijs, drank, aandacht en respect. Niet mijn ouders, niet ik, maar zij waren het stralende middelpunt. Zo hoorde dat in die tijd. En van een zelfstandige werd er verwacht dat het feestmaal natuurlijk rijkelijk was.

De jaren verstreken. Ik kwam in de kleuterklas terecht, bij een tante van moederskant. Zij had een moeilijk huwelijk, maar scheiden mocht niet. De zuster-overste van de school had haar streng toegesproken: 'U wilt toch de schande van de parochie niet zijn? Uw gelofte verbreken? De katholieke Kerk in diskrediet brengen? Het gaat in alle huwelijken wel eens minder. Herpak u en toon respect voor uw man!'

Mijn herinneringen aan die kleuterschool zijn levendig. Wie naar het toilet moest, werd begeleid door een non. De toiletten bevonden zich buiten: links die van de meisjes, rechts die van de jongens. Toiletpapier bestond uit gescheurde pagina's uit de *Gouden Gids*. Als dat er niet was, werd er papier uit de vuilnisbak gehaald. Liefst de geribbelde verpakkingen van Vitabis-koekjes. De nonnen hadden geen medelijden: schuren tot het pijn deed! Het papier verdween daarna in de beerput. Doorspoelen was nog niet van die tijd. Alles onder streng toezicht, altijd bemoeizuchtig. Ik was bang van de nonnen, en ik vermoed dat ik niet de enige was.

Op een dag sprak ik een non tegen. Volgens haar had ik iets verkeerd gedaan, maar ik vond haar beschuldiging zó onrechtvaardig dat ik kwaad werd. Toen ze me een lijfstraf wilde geven, trok ik in een vlaag van woede de kap van haar hoofd en liep weg. Natuurlijk werd ik snel ingehaald en gestraft, maar inwendig juichte ik: eindelijk had ik die duivelin kunnen raken. Het incident bleef niet zonder gevolgen. Met een non in de familie was dat heiligschennis. Thuis moest ik onmiddellijk uitleg geven aan mijn vader, die in zijn zetel de krant zat te lezen. Hij vroeg: 'Wat heb jij nu weer uitgespookt? Het staat precies al in de krant!' Wat mijn straf was, weet ik niet meer precies, maar dat ik er een kreeg, staat vast. Het gevolg: nog vaker verplicht naar de kerk, zelfs twee keer per week. 'Je moet leren luisteren naar de hoeders van God,' kreeg ik te horen. Ze zouden me wel kleinkrijgen.

Toen ik de kleuterschool ruilde voor het lager onderwijs, volgden gelukkig drie van de mooiste jaren van mijn schooltijd. Gemengd onderwijs was toen taboe. We kregen les van een onderwijzer die drie jaren tegelijk onderwees: het eerste, tweede en derde leerjaar in één lokaal. Daar is mijn respect voor leerkrachten ontstaan. Hoe die man, Jacques, dat klaar-speelde: drie leeftijdsgroepen tegelijk lesgeven, iedereen stilhouden en toch elk kind vooruithelpen. En altijd opgewekt, altijd zorgzaam. Hij was ook dirigent van het kinderkoor, en tijdens muzieklessen speurde hij naar nieuw talent. Zo kwam ook ik bij het koor terecht. Mijn ouders waren enthousiast

en ikzelf was apetrots. Het werd een schot in de roos: zingen, plezier maken, vrienden ontmoeten.

In het eerste leerjaar deed ik mijn eerste communie. Veel herinner ik me er niet meer van, behalve het grote feest in Ter Doest in Lissewege, een bekend restaurant. Mijn ouders en grootouders nodigden zowat iedereen uit hun zakenkring uit. En wie zat weer in het middelpunt? Jawel: mijnheer pastoor en tante non. Mijn rol beperkte zich tot het aansnijden van het hoofd van het ijslam, onder luid applaus. Ik snapte niet waarom ik dat hoofd eraf moest snijden. Gelukkig legde mijn moeder uit dat het geen bloed was dat uit het lammetje ontsnapte, maar grenadine. Voor mij voelde het feest niet als een viering van mijn communie, maar als een zakenbanket voor mijn vader.

Ondertussen bleef ik zingen in het jongerenkoor, volgde muziekles op zaterdag (dwarsfluit) en speelde vaak met mijn schoolvriend Koen en mijn twee jaar oudere zus. Het was een vrolijke tijd, al mocht ik niet naar de jeugdbeweging. Zondagvoormiddag was immers voor de hoogmis – de mis waar je door iedereen gezien werd –, en op zondagnamiddag wilden mijn ouders, die de hele week hard werkten, wel eens dat het gezin samen thuisbleef. Chiro, en zeker de onchristelijke scouts waren dus uitgesloten. Het jongerenkoor werd mijn uitlaatklep: repetities, huwelijken, begrafenissen, kerstop-tredens en zelfs een jaarlijkse nieuwjaarsmis in het AZ Sint-Jan in Brugge.

Het waren zorgeloze jaren. Spelen, zingen, vrienden zien, slapen met de glimlach. Natuurlijk was er het gezaag van de godsdienstlessen en de verplichte zondagsmis, mét stoelgeld dat je moest afdragen om in de kerk te mogen zitten, maar ik nam het erbij. Het leven was goed. Ik stond elke dag 's morgens op in blijde verwachting van een nieuwe, mooie dag. Mijn ouders hadden een goed draaiend bedrijf, mijn grootouders waren welgesteld, en ik genoot van de warmte van familiefeesten, voetbalvrienden en muziek.

Langzaam groeide mijn liefde voor voetbal. Mijn vader was voorzitter van de plaatselijke voetbalclub HO Wingene (nu KVC Wingene). Veel spelers en trainers waren vrienden van mijn ouders. Mijn buurjongen Lievin was een natuurtalent: ik keek uren naar hem door het keukenraam, bewonderend hoe hij trapte en scoorde. Samen speelden we vaak. Ik stond meestal in het doel, zonder handschoenen, terwijl hij en zelfs mijn vader schoten afvuurden. Mijn handen hebben het geweten, maar ik voelde me een halve keeper. Lievin werd mijn held. Bij Club Brugge, waar we een abonnement hadden sinds de beginjaren in het Olympiastadion, zat ik drie kwartier voor elke match klaar om de keepers van toen (Birger Jensen, Philippe Vande Walle, Leen Barth...) te zien opwarmen. Ik droomde ervan ooit in hun schoenen te staan. Toch durfde ik me niet bij een club aan te sluiten. Ik was te veel gehecht aan de geborgenheid van thuis en te timide om te voetballen met jongens die ik niet kende.

Er veranderde veel toen mijn zus naar het zesde leerjaar moest. Het was toen mode voor 'de meer welgestelde gezinnen' om hun kinderen naar een school met aanzien te sturen, liefst nog op internaat. Voor mijn zus werd dat het Nouveau Bois ofte Nieuwenbosch in Gent. Volgens mijn vader leerde je daar zelfstandigheid. Voor mijn zus leek het mee te vallen, maar voor mij was het een schok. Ik was dan ook een mama's-kindje...

Ook ik moest van school veranderen voor het vierde leerjaar: een basisschool aan de andere kant van de gemeente. Nieuwe leerkrachten, nieuwe klasgenoten, oude vrienden achterlaten. De school stond onder de strenge hand van zuster Tarcisia, bijgenaamd Tarzan. Ik meed haar zoveel mogelijk. Gelukkig ving de juf van het vierde leerjaar mij en de andere kinderen liefdevol op. Ze hanteerde zelfs een modern strafstelsel: gele en rode kaarten, net als in het voetbal. Dat werkte wonderwel.

Helaas werd mijn geluksgevoel tijdens dat schooljaar ruw verstoord door de dood van een schoolvriend van mijn vorige school, die op tragische wijze om het leven kwam in het centrum van de gemeente. Het was een schok die ik moeilijk kon verwerken, en het verdriet draag ik tot op de dag van vandaag mee. Het ga je goed, Wim, waar je nu ook mag zijn. Voor het eerst werd ik van zo dichtbij geconfronteerd met het verlies van een dierbare. Ik heb veel gehuild, ook op school, waar ik gelukkig door medeleerlingen werd getroost. Thuis lag dat anders: voor mijn vader was verdriet tonen te soft, dus hield

ik het verborgen en liet ik mijn tranen enkel 's avonds in bed de vrije loop.

In enkele maanden tijd was er ontzettend veel veranderd, eigenlijk te veel voor mijn jonge hoofd. Voor het eerst zat ik op een gemengde school, met jongens én meisjes in de klas. De vertrouwdheid was weg. Mijn zus verbleef door de week op internaat in Gent, ik zat in een nieuwe school vol onbekende gezichten. Men probeerde mij voor te houden dat het allemaal wel zou meevallen, wat grotendeels ook waar bleek, maar het gemis van mijn zus woog zwaar. Het voelde vreemd en verkeerd. Daarbovenop was er het overlijden van Wim.

Iedere maandag moest ik een brief schrijven naar mijn zus Lieve. Het werd een verplicht ritueel: thuiskomen van school, huiswerk maken en schrijven. Zij kreeg de brieven op woensdag. Terugschrijven had echter weinig zin, want haar antwoord zou pas op vrijdag arriveren, de dag dat ze toch weer naar huis kwam. Na verloop van tijd schreef ik vaak hetzelfde. Veel had ik ook niet te vertellen: over het weekend niet, want dat hadden we samen beleefd, en over die ene maandag evenmin. Toch bleef het een vaste verplichting.

Of zij die brieven eigenlijk leuk vond? Ik heb het haar helaas nooit gevraagd. In 2015, toen de waarheid over het misbruik naar boven kwam, heeft ze me wel gevraagd waarom ik daarover al die tijd gezwegen had. Toen heeft ze me ook wel aangeboden

om steun te bieden. Maar op dat moment woonde zij al in Mechelen en heeft die fysieke afstand er helaas voor gezorgd dat we het contact wat zijn kwijtgespeeld. Drie jaar geleden, nog voor *Godvergeten*, is ze overleden.

Het vijfde leerjaar bracht een nieuwe onderwijzer: streng van uiterlijk, en volgens sommigen ook van karakter. Maar niets was minder waar: het bleek een aimabele man, altijd optimistisch, begripvol, en streng wanneer het moest. Ik bewaar alleen maar goede herinneringen aan die periode.

Bij de start van het zesde leerjaar besliste mijn vader, op aandringen van mijn tante non, dat ik mijn plechtige communie in een andere gemeente zou volbrengen, omdat daar alle kinderen verplicht waren om bij de plechtigheid een paterskleed te dragen. Volgens tante was dat het summum van geloofsijver. Opnieuw werd er geen rekening met mij gehouden – ik had slechts nederig ‘ja’ te knikken.

Mijn school was natuurlijk niet blij dat ik mijn catecheselessen elders moest volgen, met kinderen van een andere school. Men wist gelukkig dat ik dat niet zelf had beslist, maar toch voelde ik me buitengesloten. Opnieuw: alles nieuw, alles vreemd. In het begin was ik heel bedeesd en stil. En alweer ervoer ik de macht van de Kerk: aanwezigheid bij alle catecheselessen was verplicht, net als deelname aan de eucharistievieringen, anders mocht je je communie niet doen. Waarom moesten we eigenlijk

naar die catecheselessen op woensdagnamiddag, terwijl we al genoeg religieus geïndoctrineerd werden op school? Hoe dan ook: mijn communie geschiedde in een paterskleed, precies zoals de volwassenen dat wensten. Iedereen trots, behalve ik.

Het feest dat erop volgde was al even teleurstellend. Mijn vader koos voor een kleinschalige bijeenkomst in een hotel-restaurant in Oostduinkerke. Een opgedirkt menu, waarin niets zat wat ik lekker vond, in aanwezigheid van zus, ouders, grootouders, tante nonneke uiteraard en mijnheer pastoor. Mijn vaders bedrijf was datzelfde weekend op televisie geweest, net voor de zaterdagavondfilm, met een reportage over hoe varkensmest kon worden omgezet in drinkbaar water. Voor mij was het een doffe boel: geen spelletjes, guur weer, regen en wind. Saaier kon een kind het zich niet voorstellen. Maar de grote mensen amuseerden zich, en dat was het belangrijkste. Status boven plezier. Mijn enige geschenk: een Club Brugge-sjaal. Verder niets.

Intussen begon ook de kwestie van de middelbare school zich aan te dienen. Ik dacht en hoopte dat ik in Tielt naar school zou mogen gaan, zoals de meesten van mijn leeftijdsgenoten. Maar dat was buiten mijn vader gerekend. Volgens hem was er in Tielt geen school met hetzelfde aanzien als het Heilig-Hartcollege in Waregem, een instelling die, naar zijn zeggen, van heinde en verre bekendstond. En dus moest ik daarnaartoe, op internaat bovendien. Zijn argumenten waren eenvoudig:

‘Je zus zit op internaat, wij werken lange dagen, dus jij moet dat ook. Zo leer je zelfstandig zijn.’ Zijn wil was wet.

Op de opendeurdag in Waregem kwamen we meteen een oud-klasgenoot van mijn vader tegen, intussen leerkracht lichamelijke opvoeding. We bezochten het hele gebouw. Ik kreeg het er benauwd, voelde me doodongelukkig. Aan het einde van de rondleiding vroeg de begeleider mij of ik het zag zitten om naar het college te komen. Mijn vader antwoordde in mijn plaats: ‘Ja! Hij kijkt er enorm naar uit om eindelijk zelfstandig te worden.’ Ik stond erbij, rood van schaamte, en voelde me in de steek gelaten. Als troost werd ik die dag nog mee uit eten genomen, alsof daarmee alles opgelost was. Maar ik was twaalf jaar, had nog nooit langer dan één nacht van huis geslapen, en moest mij plots voorbereiden op vijf dagen per week weg zijn.

Dat jaar stopten mijn ouders bovendien met de varkenskwekerij. Mijn vader vond het tijd voor ‘meer’. Hij begon een varkensgroothandel, leverde vlees aan slagers, ferryboten en export. Opstaan om 1 uur ’s nachts, varkens versnijden, vrachtwagens laden... werkdagen van zestien tot achttien uren, vijf dagen per week, en op zaterdag tot de middag. Voor ons gezin betekende dat nóg minder tijd samen. Volgens mijn ouders een extra reden om mij naar het internaat te sturen: ‘Tijdens de week hebben we geen tijd voor kinderen.’

Gelukkig bleef er het voetbal, samen met mijn buurjongen Lievin. Via mijn beste vriend Koen kon ik me inschrijven bij SK Sint-Jan Wingene. Initieel speelde ik als veldspeler, tot onze doelman gekwetst raakte en ik voorstelde het eens te proberen. Zo werd ik keeper.